

NOTES PER A UN EXEMPLAR DE
LA *CONQUESTA DE VALÈNCIA*
(VALÈNCIA, DIEGO DE GUMIEL, 1515)

Rafael M. Mérida Jiménez

Universitat de Lleida

RESUM: En aquest treball s'ofereix una descripció de l'exemplar de l'*Aureum opus regalium privilegiorum civitatis et Regni Valentiae cum historia cristianissimi Regis Iacobi ipsius primi conquistatoris* conservat a la Casa del Libro (San Juan, Puerto Rico), una de les darreres aventures editorials de l'impressor Diego de Gumiel (30 d'octubre de 1515).

PARAULES CLAU: *Aureum opus regalium privilegiorum civitatis et Regni Valentiae cum historia cristianissimi Regis Iacobi ipsius primi conquistatoris*, Diego de Gumiel (València, 1515), Casa del Libro (San Juan, Puerto Rico), BITECA.

ABSTRACT: This article offers the description of the volume entitled *Aureum opus regalium privilegiorum civitatis et Regni Valentiae cum historia cristianissimi Regis Iacobi ipsius primi conquistatoris*, hosted at La Casa del Libro (San Juan, Puerto Rico). This book was one of the last works printed by Diego de Gumiel in Valencia (October 30th, 1515).

KEY WORDS: *Aureum opus regalium privilegiorum civitatis et Regni Valentiae cum historia cristianissimi Regis Iacobi ipsius primi conquistatoris*, Diego de Gumiel (València, 1515), Casa del Libro (San Juan, Puerto Rico), BITECA.

Amb l'identificador MANID 1983, el projecte «Bibliografia de Textos Catalans Antics» (BITECA) coordinat per Vicenç Beltran, Gemma Avenoza i Lourdes Soriano, que hom pot consultar a la base PhiloBiblon (dirigida per Charles Faulhaber, de la University of California, Berkeley), classifica un dels volums nascuts als tallers de Diego de Gumiel a la ciutat de València. Em refereixo a l'*Aureum opus regalium privilegiorum civitatis et Regni Valentiae cum historia cristianissimi Regis Iacobi ipsius primi conquistatoris*. Es tracta d'una de les seves darreres grans aventures editorials, datada el 30 d'octubre de 1515, ni que el lector de la novel·la de Joanot de Martorell (en valencià i en castellà antics) prou sabem que no va ser l'única, com he tractat de reflectir al llarg dels primers capítols de la meua monografia *Las aventuras de "Tirant lo Blanch" y de "Tirante el Blanco" por tierras hispánicas* (Alcalá de Henares: Centro de Estudios Cervantinos, 2006).

L'*Aureum opus...*, sovint conegut sota el títol *Conquesta de València*, és un extens volum que va ser compilat pel notari Lluís Alanya amb el desig d'arreglar els

privilegis atorgats als ciutadans de la Ciutat i del Regne de València al llarg dels segles pels seus monarques, fet que propicia que inclogui, a més, un fragment del *Llibre dels fets* del rei Jaume I, de 21 folis. La presència d'aquest text no és, ni molt menys, l'única presència de la llengua catalana: ni que majoritàriament l'obra estigui escrita en llatí, no són poques les seccions redactades completament en la llengua del Regne o dins d'altres llatines que, amb força lògica, introduïxen termes valencians (des de topònims fins a lèxic de la vida quotidiana). Cal tenir present, en tot cas, que la llengua del país no hi apareix de forma exclusiva sota els epígrafs redactats en català que figuren a la "Tabula Privilegiorum"; hom constata igualment rúbriques en llengua vulgar sota les quals el text està escrit en llatí.

A diferència del *Tirant* de 1497 i del *Tirante* de 1511, fills ambdós de Gumiel, i per raons força òbvies, conservem un envejable conjunt d'exemplars d'aquesta obra. A BITECA es referencien volums, en estat de conservació diversa, a biblioteques de fora d'Espanya: Boston (Public Library), Cagliari (Universitat), Cambridge (tant a Harvard, als Estats Units, com a la Universitat de Cambridge, al Regne Unit), Oxford (Bodleian), Paris (Nationale-Mitterrand), Chicago (Newberry), Londres (British Library), Roma (Nazionale) Nova York (Hispanic Society), Viena (Nationalbibliothek),... A Espanya hi comptem exemplars a diverses biblioteques madrilenyes (Arxiu de la Casa de Alba, Biblioteca Nacional, a les de la Real Academia de la Historia, a la de la Lengua i a la de Palacio, entre d'altres) i barcelonines (per exemple a la Biblioteca de Catalunya, a la de la Universitat de Barcelona, a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, o al Museu Balaguer de Vilanova i la Geltrú); també a Salamanca (Universitaria), Sevilla (Universitaria), San Lorenzo de El Escorial (Biblioteca del Monasterio)... Com no podia ser d'altra manera, donat el seu caràcter i contingut, l'*Aureum opus*... es conserva a un bon conjunt de biblioteques de la Comunitat Valenciana: Oriola (Biblioteca Pública), Castelló (Universitària), i, sobretot, a València (Arxiu del Regne, Ateneo Mercantil, Biblioteca Valenciana, Municipal Central, Universitària,...).

Un dels exemplars menys coneguts i poc consultats entre els estudiosos és aquell conservat a la Casa del Libro, a San Juan de Puerto Rico, institució amb un fons bibliogràfic antic de gran relleu sobre el qual ja vaig tenir ocasió de tractar al meu treball "Dos raros incunables en lengua catalana", publicat l'any 2005, al volum XVII de la *Revista de Literatura Medieval* (pp. 177-192). Donada aquesta atzarosa condició de l'exemplar, i tenint en compte la seva relació familiar amb València i amb Diego de Gumiel, he volgut que les meves notes vegin la llum dins aquest butlletí, valencià i amic

de l'impressor de *Tirant i Tirante*.

MANID 1983. Biblioteca: San Juan de Puerto Rico, Casa del Libro.

TITOL: Al llom, a la part superior central, a mà en majúscules.

AUREUM / OPUS / . / VALENCIA / 1515

DATES: Al darrer foli, recto, part inferior central, figura la marca de Diego de Gumiel. Sabem, però, que seria València: Diego de Gumiel, 1515-10-30.

MATERIAL: Paper

FOLIACIÓ: III + 28 + I-CCXLVIII + III ff.; III + 276 + III ff.

COL·LACIÓ: +⁶A⁸ B⁶ C⁸ a-z⁸ A-H⁸

Foli 28r en blanc. Darrer foli, verso, en blanc.

MIDES del foli: 334 x 234 mm al quadern Aii; de la caixa: 250 x 169 mm al q. Aii; de la col. 250 x 80 mm al q. Aii. De la caixa: 234 x 162 mm al q. +ii; de la col. 234 x 51 al q. +ii.

COL.: 2; col.: 3 taula; núm. lin. 50 al q. aiii; 58 al q. +ii

FONT: gòtica de tres mides.

FILIGRANES: mitja lluna amb lletres damunt d'una creu.

DECORACIÓ:

- f. 1^r : Gravat xilogràfic de les armes antigues de València; repassat amb bolígraf el motiu vegetal de l'angle superior esquerre.
- f. 6^v : Un gravat representa el rei en Jaume (“... Rex Jacobus illes primus ...”) a cavall rampant, a la manera amadisiana (i del *Tirante* de 1511).

- f.7^r : Orla gravada amb àngels, fonts, ocells i diversos motius de tipus renaixentista.
- Al f. 1^r es repeteix l'orla de f. 7 amb la rúbrica en tinta vermella.
- Caplletres de 4 unitats de pauta a una sola tinta amb motius vegetals.
- Ai i l'inici de la secció de cada rei s'obre en caplletres de mides més grans: 9 o 10 unitats de pauta, amb motius vegetals.
- La caplletra que inicia el llibre del darrer rei, "Fernandi secundi", és d'11 unitats de pauta, no recuadrada i té l'únic dibuix no floral de les caplletres. Dins la caplletra "lletra D" sembla mostrar dos reis: podrien ser Ferran i Isabel (els Catòlics), car un porta el cabell una mica més llarg que l'altre; podrien ser, però, "Ferdinandus" i "iohannis", citats a l'inici d'aquest llibre.
- A la part inferior del f. CCXLVIII^r (aquest número no consta a la plana) apareixen tres il.lustracions: (1) a la part esquerra, el que sembla un sant, agenollat d'una cama; (2) a la dreta, una escena de martiri, un sant agenollat i pregant al cel, amb sis sagetes al cos; (3) a la part central figura la marca d'impressor de Diego de Gumiel.
- Al f. CCVI^{ra} s'ha deixat un espai dins un cercle de vuit unitats de pauta, per il.lustrar un signe sobre el qual parla el text: "Forma autem siue rotunditas pluribi quo dicte littere aplice sunt bullate fuit hic cum circulo siue compas de picta et impressa et est talis".
- En aquest mateix foli (el f. CCVI^r) s'han deixat altres quatre espais, més petits (2 unitats de pauta), segurament per il·lustrar quatre signes dels quals parla el text (tres a la columna a, el darrer a la columna b), corresponents a (1) "sinum petri pugeriol"; (2) signum mei petri ioannis serenissimi domini regis aragonum; (3) "signum ioannis dei gratia regis aragonum", i (4) "signum mei gasparis darinyo".

CONDICIÓ:

- En general, en bon estat; amb taques de brutícia i humitat, però, al llarg de tot el volum, especialment greus al f. 1^r, a la taula de capítols o als darrers 10 folis. No afecten en cap cas la lectura.
- Forat petit a E(viii), marge dret; forat des de G(i) fins al final.
- Cel·lo antic a la part inferior esquerra del f. E(v).
- La nota escrita a mà al marge esquerre del f. lxi^v confirma que aquest volum ha sofert algun tipus de guillotament. Restes (dos tirketes de paper d'aproximadament 1 cm. d'amplada) del paper guillotinat, a l'interior del llibre, que no completen el text, escrit en català (mireu apartat "Notes").

- Les guardes, tres folis moderns a l'inici i tres al final.
- La marca de quadern f ii tallat per manca de tinta.

ERRADES:

A les signatures del quadern:

- S'inicia sense signatura i; segueix +ii, +iii; no hi ha signatura a iiii, v, vi.
- De vegades a la primera plana dels quaderns la signatura es fa amb la lletra corresponent més "i" (als quaderns c, g, i, k, l, p, s, t, v, A, C, H); en els altres quaderns només hi ha la lletra.
- Gairebé sempre manca la signatura de la v, excepte en a, b, c, d, e, f, g, h, t. Manca signatura a biiii, eiiii, yiii i Diii. En el cas de yiii pot ser degut a que el text no va fins al final de la plana.
- Manca signatura en el folis ai i Ai (són les doues planes amb l'orla).

A la numeració de les planes (a-z⁸, A-H⁸):

XVI ha de ser XIII, es repeteix IX, es repeteix XI, XIII en lloc de XIII (el darrer I afegit a mà a ploma), XXXVI en lloc de XXXI, es repeteix XXXIII i manca XXXVIII, es repeteix LIII i manca LV, manca LXXV i es repeteix LXXVI, CXXXVII en lloc de CXXXVIII (el darrer I a mà a ploma), CLXIII en lloc de CXLIII, manca CLVI, es repeteix CLXVI i manca CLXVII, CLXC en lloc de CXC, no s'escriu la numeració al darrer foli, CCXLVIII.

NOTES:

- Exemplar amb anotacions marginals i alguns passatges subratllats.
- Al f. 7 sota l'incipit, a ploma: "ex chronica abipso Rege scripto, integro postca edito Valentiae anno 1557".
- Al f. 27^v (final del text en català), nota a mà, amb ploma: "Montaner et Diego consulendi".
- Dibuixos de mans a tres quaderns: (1) d(vi)^v {"De salarijs notariorum pro istrumentis..."}, (2) h(i)^r {"Quia nullus officialis super homicidijs vel criminibus de quibus pena mortis..."}, totes dues assenyalant la primera rúbrica a la columna a. Igualment, (3) a h(i)^v assenyalant la darrera rúbrica de la columna b {"Quia mustaçaffus sumarie..."}.
- Al f. LXIV, marge dret, hi ha l'única nota a mà extensa del volum. No he pogut transcriure-la, ja que el sentit del text es perd com a conseqüència de l'ús de la

guillotina. En tot cas, està escrita en català (com suggereixen les paraules « privilegi » (dues vegades), « arrendament », « mateixos dels » o « bisbats », si la meva lectura fos correcta). Probablement, aquesta nota sigui una glossa del text de la columna a, ja que tracta sobre els privilegis concedits pel rei Jaume al “pater raymundus”.

- A l'angle superior esquerre de la guarda de la tapa hi ha, en pluma antiga, el que pot semblar una “S” una mica torta, una “L” majúscula de caligrafia i un signe molt aseblant a “e”. ¿Una abreviatura de tres inicials?
- A bolígraf, al costat, “Calle del Cristo 255. San Juan” (l'adreça de la Casa del Libro).

RELLIGADURA:

Enquadració de pergamí sense solapes. Llom cosit amb corda a través de sis perforacions.

BIBLIOGRAFIA INSTITUCIONAL:

Libros españoles. Siglos XV-XVI. Colección La Casa del Libro, San Juan, Puerto Rico, c.1994. Edició privada-institucional, sense ISBN o D.L., preparada per María Teresa Arrarás. El nostre volum apareix citat, a la p. 24, com (sic): « *Aureum Opus regalium privilegiorum civitatis et regni Valentiae*. Impreso en Valencia por Didacus de Gumiel en 1515. Palau I p.133».

Aquest exemplar no té cap nota de subscripció o que ens informi de la procedència.

FOTOCÒPIA FIXADA A LA GUARDA FINAL:

Probablement, acció feta pel personal de la Casa del libro, car dóna importants informacions:

«3. AUREUM OPUS regalium privilegiorum civitatis et regni Valentiae cum historia cristianissimi Regis Jacobis ipsius primi conquistatoris. (ed. L. Alanya). Valencia, Diadcus {sic} de Gumiel, 1515. Folio 28, 247, 1 ff., 2 columns, Gothic letter. Superb large armorial woodcut (arms of Valencia) on title (218 by 162 mm.), an important woodcut of King Jaime I on f. 6 (166 by 155 mm.), an outline woodcut border on f. 7 and 29, a woodcut initial with the portraits of Ferdinand and Isabella, 12 large initials, white and black, with floral decorations, numerous smaller initials throughout.

Historiated printer's mark consisting of 3 blocks occupying the lower quarter of the last page. Vellum.

{ a continuació, inclou reproducció del gravat del rei Jaume I a cavall }

A book of great splendour, one of the outstanding volumes produced by the early printers of Valencia, and indeed of the whole Spain. Lyell calls Gumiel “one of the most decorative printers of the time”, and goes on to say: “The Aureum Opus, with its outline woodcut borders and its imposing heraldic title page, is one of Gumiel’s most successful efforts. The large equestrian cut of King Jaime illustrates nearly all the methods employed by the early woodcutters. For example, we have here shading by parallel lines placed closely together, of uniform and unequal length. We have white dots on a black ground, cross hatching and small alternate black and white triangles”. The portrait of Ferdinand and Isabella was first used in the Copilacion {sic} de Leyes, Huete, A. de Castro, 1485. Very minor marginal repairs to a few ff., an extremely fine, crisp, and large copy of this rare book.»

REVISIÓ DEL CONTINGUT:

{ ff. 1-28 prel. + i-ccxlvii; FOLIACIÓ: **TEXID 2211**. Lluís Alanya. TITOL: *Aureum opus regalium privilegiorum civitatis et Regni Valentiae cum historia cristianissimi Regis Iacobi ipsius primi conquistatoris*. LENGUA: llatí & català, 1515. Compilat per: Lluís Alanya (notari). ALTRES OBRES: Inclou el fragment referent a la conquesta de València de Jaume I, *Llibre dels feits del rei en Jacme*, 1244 - 1274. Prosa. }

CNUM 1718. Aureum opus regalium.

[inc. rubr. 1 prel.] A³Ureum opus regalium priuilegiorum ciuitatis et regni Ualentie cum historia cristianissimi Regis Jacobi ipsius primi *conquistatoris*.

[inc. tit. f. 1^v prel.] Post conclusum in opere fuit reperta prouisio sequens: que venit ad declarationem priuilegij *domini regis petri secundi*. folio. ciij. cap. x.

[inc. preàm. 1va prel.] F⁴Erдинандus dei gracia rex aragonum nauarre

[f. 1vb prel. [expl.] cupitis non subire. Datum in villa vallisoleti die. xxx. mensis octobris anno anatiuitate *domini*. M.D.xiiij. Augustinus vicecancellarius. U. marcellus. R. U. figuerola. R. U. philipus de ferraria fisci aduocatus. in *consolati valencie*. xxij. fo. lxxxiiij.

[inc. tit. 2 prel.] Sequitur tabula totius libri cum suis concordancijs et remissionibus

prout in ea est videre.

[inc. índ. 2ra prel.] Primo la conquest a de valencia

[f. 6^{rc} prel. [expl.] *quia* de causis existentibus inter manumissores etiam vbi *christi* pauperes sint instituti heredes possit cognosci per iudicem secularem. fo. cxvij.

Item com vos senyor.

[inc. tit. f. 6^v] S⁴inescias ego sum Rex Jacobus ille primus cognomento bonus

[f. 6^v expl.] historiam.C. cesaris exemplo proprio calamo sicut et ense et depinxi et contextui.

[rubr i] Comença la conquesta per lo serenissimo e catholich princep de immortal memoria don Jaume per la gracia de deu Rey de arago ab miraculosos actes feta dela insigne ciutat e regne de Valencia

[expl.] la qual a exaltacio dela sancta fe *christiana* e a perpetua memoria enlo present libre es continuada.

[inc. text] N¹⁰Os estauem en nostre regne en arago iugant e deportant

[f. 27^v expl.] E per tal que sapia hom quant fo presa valencia fo lavespra de sent miquel enlany M.CC.XXXIX. Deo Gratias

[inc. tit. f. 28^v] Ludouicus alanya notarius Sapientissimis patribus Joanni alegre / Francisco egidio / Bartholomeo figherola / Joanni pascuet / Francisco fachs / Hieronymo blasco. sexuiris magistratibus Ualentinis perpetuam felicitatem.

[inc. text] Q⁴Uum me ab ipsis fascijs

[expl.] et ductu et auspicio preesse datum est.

[inc. tit. f. I] In *christi nomine* amen. In hoc libro est plena copia diligenter examinata regionum priuilegiorum

[expl.] strenue ac feliciter adquisiuit. Promissio dotationis cathedralis sedis Ualentie.

[inc. text] I¹⁰N nomine sancte et indiuidue trinitatis: ad honorem dei omnipotentis et gloriose virginis marie genitricis eius. Nos Jacobus dei gratia rex aragonum (...) et dominus montispesulani. Existentes apud montemsonum in generali curia (...)

[expl. f. I^{va}] in curijs supra dicti: obseruent fideliter (...) Datum ilerde.v.kalendas. nouembris anno domini.M.cc.xxx.vj. Dominus Rex ordinat (...) sit subiectus metropolitanam ecclesie terraconensie II. P⁴Ateat vniuersis

[f. CCXLVI^{rb} expl.] E aço sia entes axi dels qui a present detenen com dels qui detindran dels dits libres Foren publicats los precedents stabliments per la ciutat de valencia a.v. del mes de iuny del any dela natiuitat de nostre senyor M.cccclvi.

[inc. colofó CCXLVI^r] Ad laudem et gloriam altissimi et illius sacratissime genitricis

domine nostre: *et ad honorem vtilitatem ac benefficium reypublice insignis ciuitatis Ualentie ac totius regni eiusdem. Explicit volumen priuilegiorum ac aliarum regiarum prouisionum: cum suis primitiuis originalibus ac registris pro posse veridice ac diligenter comprobatum. Impressumque in nobili ac magnifica Ciuitate Ualencie arte et industria humilis Didaci de gumiel: sub anno incarnationis dominice. M. D. xv. dievero intitulata.xxx.mensis octobris / regnante potentissimo Ferdinando rege aragonum valenciae etc. LAUS DEO.*

ORDRE DELS CONTIGUTS :

El text dels privilegis estaria ordenat, cronològicament, pels següents regnats :

- Pere I, fill del rei Jaume [fol. XIX, quadern d (v)^r] fins [fol. XXXVI, quadern e iii^r]
- Alfons I, fill de Pere I [fol. XXXVI, quadern e iii^r] fins [fol. XXXVIII, quadern e (vi)^{ra}]
- Jaume II, germà I successor d'Alfons [fol. XXXVIII, quadern e (vi)^{rb}] fins [fol. LXXVII, quadern h (v)]
- Alfons II, fill de Jaume II [fol. LXXVIII, quadern h (vi)^r] fins [fol. XCIII, quadern m (vi)^r]
- Pere II, fill d'Alfons II [fol. XCIII, quadern m (vi)^v] fins [fol. CLI, quadern t (vii)^v]
- Joan I, fill de Pere II [fol. CLII, quadern t (viii)^r] fins [fol. CLIX, quadern v (vii)^{ra}]
- Martí I, germà de Joan I [fol. CLIX, quadern v (vii)^{rb}] fins [fol. CLXXI, quadern y iii^r]
- Ferran I [fol. CLXXI, quadern y iii^r] fins [fol. CLXXII, quadern y iiiii^{ra}]
- Alfons III, primogènit de Fernando [fol. CLXXII, quadern y iiiii^{rb}] fins [fol. CCIII, quadern C iii^r]
- Joan II, germà i sucesor d'Alfons III [fol. CCIII, quadern C iii^v] fins [fol. CCX, quadern D ii^r]
- Ferran II, regnant [fol. CCX, quadern D ii^v] fins [fol. CCXXXIII, quadern G ii^r]

A continuació:

- Priuilegia in extravaganti [fol. CCXXXIII, quadern G ii^v] fins [fol. CCXLVI, quadern H (vi)]

- Taula dels salaríes dela cort ciuil e governacio [fol. CCXLVI, quadern H (vi) ^v] fins [fol. CCXLVII, quadern H (vii)]
- Foli final, sense numeració (però seria CCXLVIII, quadern H (vii) recto) amb “errata corrigenda”, les dues il·lustracions i la marca d’impressor, Diego de Gumiel.

ALTERNANÇA CATALÀ-LLATÍ (I CASTELLÀ) EN EL TEXT:

Com vaig indicar a l’inici, la llengua catalana no apareix exclusivament sota els epígrafs redactats en català que figuren a la “Tabula Privilegiorum”. També he constatat rúbriques en català el text posteriors a les quals està escrit en llatí. D’altra banda hi ha un text escrit en castellà. En conseqüència, aquesta taula inicial, a tres columnes (a, b i c), dóna únicament una primera orientació sobre la presència del català dins el conjunt dels privilegis. Hi afegeixo si el text posterior, al llarg de l’obra, està escrit en llatí (**TLL.**), en català (**TC.**) o en totes dues llengües (**TLL.&C.**).

A continuació, edito les rúbriques catalanes d’aquesta “Tabula” {“... tabula totius libri cum suis concordancijs et remissionibus... ”}, tot indicant amb (...) si les rúbriques figuren o no una darrera de l’altra:

[inc. índ. 2ra prel.] Primo la conquest a de valencia

(...)

[2vb] Que la primera confessio dels serrahis catiuats siavaledora fo.xlij.c.xiii.\$i. (**TC.**)

[2vb] Que algu no gose portar mercaderies a terra de enemichs del senyor rei fo.xlij.c.xiiij.\$ii. (**TC.**)

(...)

[2^{vc}] De pena de fals testimoni fo.xlij.c.xiiij.\$ij. et iiij. (**TC.**)

(...)

[2^{vc}] Que salari algu no sia pres de les sentencies dels primers pleyts per los iutges dela cort real fo.xlij.cxiiij.\$vi. et fo.lx.c.lxxxvi. et fo.lxxxij.c.xiiij. (**TC.**)

(...)

[3^{rc}] De tenir audiencia real tots diuendres.fo.xli.c.xi.\$ff.

[3^{rc}] Quels iusticies no sien tenguts retre compte foral loch dela administracio.fo.xlj.c.xii.\$i.

(...)

[3^{rc}] Que dos testimonis *crístians* facen proua en pleyt de *crístia* e moro fo.xlj.c.xij.\$ff

(...)

[4^{vc}] Quels bens deles repenedides morints en dita casa ab testament o al’s sien dela

dita casa fo cxxxix.c.cxvij. **(TLL.&C.)**

(...)

[4^{vc}] Sobre les desospitations dels naffrats fo.cxliiij.c.cxxiiiij. **(TLL.&C.)**

(...)

[5ra] Prouisio sobre les terres deles marials fo.cxlviij.c.cxxxiiij. **(TLL.&C.)**

(...)

[5ra] Del poder dels ports e veguers reals fo.clvij.c.xij

[5ra] Dela iurisdicctio e conexença dels alguazirs reyals e del salari de aquells fo.clvij.c.xiiij. **(TC.)**

(...)

[5ra] Com se deu intitular o continuar lo titol del governador en los actes e registres per los scriuans de la sua cort fo.clx.c.ij. **(TC.)**

(...)

[5^{tb}] Quel governador nos entra meta en lo regiment dela ciutat ne en priuar suspendre o remoure los officials de aquella fo.clxix.c.cxxv. sm vide fo.xli.c.ix.\$ff. **(TC.)**

(...)

[5^{rc}] Que official algu no haia salari deles paus que fan en son poder fo.clxxxvi.c.xvij. **(TLL.&C.)**

(...)

[5va] Guiatge e seguretad dels ports de requena moya e almança fo.cxc=viiij.c.xlix **(TC.)**

(...)

[5va] Prouissio sobrels naufrags fo. Cc.c.liiij. **(TLL.)**

(...)

[5va] Del ligajo de morella fo.ccxiiiij.c.i.

(...)

[5vb] Saluaguarda del bordell fo.ccvij.c.vij. **(TLL.)**

(...)

[5vb] Que de moneda de or o dargent o altre metall que entre de castella en valencia se pague pret de quema. fo.ccx.c.x. **(TC.)**

(...)

[5vb] Sobre les sospites del asesor del balle general fo.ccxiiij.c.iiiij. **(TC.)**

[5vb] Del orde e graduacio dels iurats ciutadans per als officis de la diputatio fo.ccxiiiij.c.vi. **(TC.)**

(...)

[5vb] Saluaguarda dels tiradors fo.ccxvi.c.x. (TLI.)

[5vb] Que nos pague pret de moxe=rifat o peatge enla ciutat ni enlo regne del peix dela albufera que ix foral regne ne dels forments que entren de castella fo.cccxvij.c.xij. (TC.)
(...)

[5^{vc}] Quels iusticies mustaçaff ne loctinents de aquells no puxen fer compositions ans de ser comes lo delictes fo.ccxix.c.xvi. (TC.)

[5^{vc}] Que deles causes e questions dels officis sien conexedors los iurats e altre official no sen puxa empa=char fo.ccxx.c.xvij. (TC.)
(...)

[5^{vc}] De guerrejar fo.ccxxiiij.c.xxiiij. (TC.)

[5^{vc}] Salua guarda dela lonja noua fo.ccxxv.c.xxiiij. (TC.)
(...)

[5^{vc}] Que nengu no gose pendre possessio de nengunes terresviles o castells subiectes a qualseuol dignitat o prelatura sens manament y executories del molt alt senyor rey fo.ccxxvi.c.xxvij. (TC.)

[5^{vc}] Que qualsevol forn de coure pa tinga almenys .lx. cases de limits entorn dins los quals altre forn nos puxa fer. fo.ccxxvij.c.xxvij. (TC.)
(...)

[5^{vc}] Contra aquells qui recorren a adeuins. Item contra hostalers que en lurs hostals tenen dones a guany. Contra pare e mare o marit qui liuren lur filla o muller per diners: Item contra los qui entren en monestirs / e contra vsurers e corredors de vsura. fo.ccxxx.c.xxxiiij. (TC.)
(...)

[5^{vc}] Pracmatica dela real audiencia fo.ccxxxij.c.xxxvi. (TC.)
(...)

[6^{tb}] Contra aquells qui donen de ca=nyades ampollades o ab altres inmundicies fo.ccxlv.c.xxix. (TC.)

[6^{tb}] Que oficial algu no puxa entrar en casa de dona maridada o solta per pendre aquella en adulte=ri: e que no puxen composar home solt atrobat ab dona solta. E que lo marit absent sa muller per adul=teri o altre crim puxa tenir amiga en sa casa fo.ccxlv.c.xxxi. (TC.)

[6^{tb}] Contra les dides e nodrices que ans de complir la seruitut senvan fo.ccxlv.c.xxxi. (TC.)

[6^{tb}] Que nengu no gos comptar o vendre qualseuol scriptures sens licencia dels maiorals de notaria fo ccxlv.c.xxxij. **(TC.)**

[6^{tb}] Per los notaris regents los libres e prothocols de altres notaris. fo.ccxlv.c.xxxij. **(TC.)**

Cal destacar que una primera revisió del contingut ha confirmat la presència d'una sèrie de rúbriques en català que no apareixen a la taula inicial:

[fol. CXXXVIII, quadern s ii^{tb}] Que cascu puxa traure *per* qualseuol lochs e portar ala present ciutat qualseuol fusta sens *contradictio* alguna **(TLI.)**

[fol. CLII, quadern t (viii)^{tb}] Quels iurats de *valencia* son conexedors e iutges enles causes dels *amprius* e poden fer execucio e penyores ma armada e ab host e caualcada a lur beneplacit **(TC.)**

[fol. CLVII, quadern v (v)^{tb}] Quels porters sens prouisio de iutge hauent poder ... **(TC.)**

[fol. CLXXXVI, quadern A ii^{ra}] Que oficial algu no haja salari algu deles *paus* *ques* fan en son poder **(TLI.&C.)**

[fol. CCXIII, quadern D (v)^{ra}] Que de qualseuol *composicions* o *remissions* se paguen aueries e despeses **(TC.)**

[fol. CCXXI, quadern E (v)^{ra}] Ordinacions en respecte dels moliners / flaquers e casolans **(TLI.&C.)**

[fol. CCXIII, quadern D (v)^{ra}] Que de qualseuol *composicions* o *remissions* se paguen aueries e despeses **(TC.)**

[fol. CCXXVII, quadern F iii^{va}] Que per qualseuol *concessions* de *marcha* ... **(TC.)**

[fol. CCXXIX, quadern F (v)^{ra}] Prouisio sobre los *collegiats* dela *seca* **(TC.)**

[fol. CCXLI, quadern H i^{ra}] *Declaratio* feta *per* lo *senyor rey* sobre la *pronunciacio* *fahedora* **(TC.)**

L'únic text en castellà (una llei de l'any 1489) que he constatat al llarg del volum seria el que es troba a continuació de la següent rúbrica en català:

[fol. CCXVII, quadern E i^{va}] Prouisio contra *cossaris* e que no puxen esser *guiats*